Roll No. ....

E–3385

B. A. (Classics) (Part II)
EXAMINATION, 2021

VEDA

(Optional)

Paper Second

Time : Three Hours] [*Maximum Marks : 75*

सूचना : सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

1. अधोलिखितेषु चतुर्णां मन्त्राणां ऋषिच्छन्दोदेवतापुरस्सरं महीधरभाष्यरीत्या व्याख्या विधेया— 20

(क) मनसः काममाकूतिं वाचः सत्यमशीय।

पशूनाᳯरूपभन्नस्यरसोयशः श्रीः श्रयतां मयि स्वाहा॥

P. T. O.

(ख) सविता प्रथमेऽहन्नग्निर्द्वितीये वायुस्तृतीय आदित्यश्चतुर्थे चन्द्रमाः पञ्चमः ऋतुः षष्ठे मरुतः सप्तमे वृहस्पतिरष्टमे मित्रो नवमे वरुणदशम इन्द्र एकादशे विश्वेदेवा द्वादशे॥

(ग) आयासाय स्वाहा प्रयासाय स्वाहा संजासाय स्वाहा वियासायस्वाहोद्यासाय स्वाहा। शुचे स्वाहा शोचते स्वाहा शोचमानाय स्वाहा शोकाय स्वाहा॥

(घ) अनेजदेकं मनसो जवीयो नैनद्देवा आप्नुवर्न्पूवमर्शत।
तद्धावतोऽन्यानत्येति तिष्ठत्तास्मिन्नपोमातरिश्वा दधाति॥

(ङ) सपर्यगाच्छुक्रमकायमव्रणम् स्नाविरꣳशुद्धमपापविद्धम्।
कविर्मनीषी परिभूः स्वयंभूर्याथातथ्यतोऽर्थान्व्यदधाच्छ पूवतीभ्यः सभाभ्यः॥

(च) अग्नेनय सुपथाराये अस्मान्विश्वानि देववयुनानि विद्वान्।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो भूयिष्ठां ते नमउक्तिं विधेम॥

2. निम्नलिखितेषु किमप्येकं व्याख्येयम्— 15

प्रजापति संभ्रियमाणः सम्राट संभृतोवैश्वदेवः सꣳसन्नोधर्मः प्रवृक्तस्तेजः उद्यत आश्विनः पयस्पानीयमाने पौष्णो विष्यन्दमाने मरुतः क्लपन्। मैत्रः शरसिसंताय्यमाने वायव्यो ध्रियमाण आग्नेयो हूयमानो वांग्धुतः॥

अथवा

उग्रं लोहितेन मित्रᳪसौव्रह्येन रुद्रं दौर्व्रत्येनेन्द्रं प्रक्रीडेन मरुतो बलेन साध्यान्प्रमुदा। भवस्य कण्ठयंᳪरुद्रस्यान्तः पापूर्व्यमहादेवस्य यकृच्छ सर्वस्य वनिष्ठुः पशुपतेः पुरीतत्।

3. अधस्तनेषु मन्त्राणां मन्त्रत्रयं निर्वचनपूर्वकं व्याख्यायताम्— 20

(क) परिषद्यं ह्यरणस्य रेक्णो नित्यस्य रायः पतयः स्याम।
न शेषोऽग्ने अन्यजातमस्त्ययेतानस्य मा पथो विदुक्षः॥

(ख) तदद्यवाचः प्रथमं मंसीय येनासुरा अभिदेवा असाम्।
ऊर्जाद उत यज्ञियासः पञ्चजना मम होत्रं जुषध्वम्॥

(ग) अमीदमेकमेको अस्मि निष्षालभीद्वा किमु त्रयः करन्ति।
खले न पर्षान्प्रतिहन्मि भूरि किं मा निन्दन्ति शत्रवोनिन्द्राः॥

(घ) त्वया वयं सुवृधा ब्रह्मणस्पते स्पार्हा वसु मनुष्या ददीमहि।
या नो दूरे तलितोया अरातयोऽभि सन्ति जम्भया ता अनप्नसः ॥

(ङ) यत्रा सुपर्णा अमृतस्य भागमनिमेषं विदधाभिस्वरन्ति।
इनो विश्वस्य भुवनस्य गोपः स मा धीरः पाकमत्रा विवेश॥

(च) जुष्टोदमूना अतिथिर्दुरोण इमं नो यज्ञमुपयाहि विद्वान्।
विश्वा अग्ने अभियुजो विहत्या शत्रूयतामा भरा भोजनानि॥

P. T. O.

4. अधोलिखितेषु चतुर्ण्णां पदानां निर्वचनं यास्कमतेन लेखनीयम्— 12

(i) मनुष्यः

(ii) ईश्वरः

(iii) पुराणनामानि

(iv) जहा

(v) मेहना

(vi) इषिरेण

(vii) तितउ

(viii) दयते

5. अधस्तनेषु वाक्येषु यास्कमनुसृत्य द्वौ व्याख्येयौ— 8

(क) प्रमन्दिने पितुमदर्यतावचः

(ख) गातुं कृणवन्नुषसो जनाय

(ग) संवत्सरः संवसन्तेऽस्मिन्भूतानि

(घ) अग्निः सुतुकः सुतकेभिरश्वैः

(ङ) लोधं नयन्ति पशुमन्यमानाः।